

Planowanie oświetlenia

Oświetlenie stanowi jedną z najbardziej podstawowych instalacji, którą należy przemyśleć na etapie projektowania budynku. Punkty świetlne powinny być rozmieszczone w takich punktach, aby zapewnić właściwą jasność ogólną oraz aby oświetlić odpowiednio różne strefy wydzielone we wnętrzu. Oświetlenie nie tylko umożliwi widzenie po zapadnięciu zmroku, ale również tworzy atmosferę umożliwiającą odpoczynek, rozrywkę, czy pracę.

Większość pomieszczeń wymaga takiego planu instalacji elektrycznej, który da się łatwo przystosowywać do ewentualnych zmian. Często niezbędnych jest kilka niezależnych źródeł światła. Zawsze należy wprowadzić kilka niezależnych obwodów i zainstalować dwa razy więcej gniazdek wtykowych, niżby to wynikało z naszych początkowych szacunków.

Oświetlenie ogólne tła. Światło ogólnie oświetlające wnętrza dają najczęściej lampy lub żyrandole wiszące pod sufitem i lampy ścienne. Ukierunkowane jest ono ku dołowi, na ściany, lub na sufit. Każda z takich lamp powinna być włączana i wyłączana w pobliżu drzwi wejściowych do pomieszczenia. Natężenie światła może być sterowane ściemniaczem.

Oświetlenie wybranego fragmentu wnętrza. Musi być jasne, bezpośrednie i nie może oślepić. Światło padające na powierzchnie i materiały w obszarze oświetlonym musi być tak silne, aby można było wykonać różne czynności, jak na przykład czytanie, przygotowywanie posiłków czy szycie. Często wykorzystuje się tu lampy specjalne, jak świetlówki fluorescencyjne z osłonami, lampy o płaskim strumieniu światła, czy różnego rodzaju reflektorki, które mogą być kierowane na wybrane miejsca.

Oświetlenie konkretnego detalu. Eksponuje interesujące detale architektoniczne, rośliny, obrazy, specjalne zbiory. Można zastosować tu światła bezpośrednie z reflektorów lub światło rozproszone, odbite od ścian (jest lepsze niż konwencjonalne lampy przyczepiane do obrazów, ponieważ oświetla całą powierzchnię). Wykorzystać tu można świetlówki fluorescencyjne i inne lampy, ukryte w niszach, gablotkach i szafkach, za lambrekinami i listwami, lampy skierowane ku górze (szczególnie efektownie oświetlają rośliny. Do wydobywania detali doskonale nadaje się oświetlenie niskonapięciowe, ze względu na czystość strumienia świetlnego i dyskretny sposób zamocowania; dodatkową jego zaletą jest łatwość regulowania strumienia świetlnego.

Rodzaje oświetlenia

Oświetlenie funkcjonalne. Zazwyczaj jest dyskretnie i oświetla określoną powierzchnię lub obiekt. Mniejsza rolę odgrywa tu estetyka oprawy. Oświetlenie funkcjonalne jest często wbudowane w struktury stałe (lampy wmontowane w sufit, lampy rzucające światło na ścianę, podłogowe lampy stojące, skierowane do góry, reflektorki do podświetlenia). Bywa ono fabrycznie instalowane w meblach, stanowiąc ich integralną część.

Oświetlenie dekoracyjne. Jest ono projektowane jako element składowy widocznej części pomieszczenia. Są to lampy przeznaczone do ustawiania na meblach i na podłodze, oświetlenie ścienne, wiszące żyrandole i świeczniki. Projektowane są w różnych stylach, od lamp ściennych i kandelabrow z czernionego żelaza w ciężkim stylu gotyckim po pełne gracji, subtelne lampy stojące i ścienne, które zakupić można w sklepach z artykułami artystycznymi.

Światłem warto podkreślić i wydobyć niektóre szczegóły, jak na przykład interesujące detale architektoniczne, powierzchnie o oryginalnej fakturze, starannie eksponowane zbiory, koloryt ścian lub obicia mebli, wspaniałe rośliny, rzeźby. Czy ciekawiej będą wyglądały oświetlone bezpośrednim źródłem światła, zamontowanym w gablotce lub wnęcie, czy odpowiednio ukierunkowanym światłem padającym od góry, czy też miękkim światłem odbitym od ścian? Czy lepsze będzie oświetlenie boczne, czy tylne?

Oświetlenie nastrojowe. Nastroj można zmieniać przez przełączanie światła, o ile zainstalowanych jest kilka obwodów i sterowanie za pomocą wyłącznika z regulacją mocy. Nowoczesne formy urządzeń oświetleniowych mogą razić we wnętrzu z oryginalnym wystrojem historycznym, takim jak dekorowane sufity, czy ściany wyłożone boazerią. Te architektoniczne fragmenty powinny być dyskretnie podkreślone światłem. Fryzy i gzymsy można efektownie oświetlić od dołu, stosując małe, niskonapięciowe lampy punktowe. Lampy rzucające światło na ściany lub lampy wbudowane w sufit, rzucające światło w dół mogą kierować uwagę na kominek lub atrakcyjnie opracowane powierzchnie ścian. Oświetlenie nastrojowe, jak lampy stojące, kinkiety, czy żyrandole może być pomocne przy podkreśleniu stylu pomieszczenia.

Oświetlenie w pomieszczeniach

O sposobie oświetlenia i rozmieszczeniu lamp decyduje przede wszystkim przeznaczenie danego wnętrza lub jego części. Trzeba przemyśleć, jaką atmosferę pragniemy wytworzyć zwłaszcza w pokoju dziennym i sypialniach.

Pokoje dzienne. Pomieszczenia do wypoczynku, rozrywki i pracy. Wprowadzamy źródła światła zasilane z różnych obwodów. Oświetlenie tła powinno wytworzyć przytulną atmosferę, co można osiągnąć za pomocą lamp skierowanych ku górze, lamp oświetlających ściany, lamp eksponujących wnętrza gablotek i wnęk. W pomieszczeniu służącym do spożywania posiłków, czytania, nauki, zabawy i pracy należy osobno zaplanować oświetlenie poszczególnych stref pokoju, posługując się oddzielnymi źródłami światła.

Światłem można wyeksponować rośliny, atrakcyjne meble, lub fragmenty architektoniczne. W części przeznaczony na jadalnię, niezależnie od ogólnego oświetlenia stołu (lampa powinna być zawieszona nad stołem na takiej wysokości, aby nie raziła w oczy) należy oświetlić miejsce, w którym ustawia się jedzenie przed podaniem. To źródło światła, wyraźne, ale niezbyt jasne, powinno być zasilane z osobnego obwodu, aby można je było wyłączyć, gdy posiłek zostanie podany. Dyskretnie oświetlenie, niezbędne przy oglądania telewizji, należy tak umieścić, aby światło nie odbijało się od ekranu.

Zainstalowane blisko siebie trzy lampy o podstawowych barwach pozwalają na uzyskanie ciekawych efektów. Poprzez sterowanie nasyceniem każdej lampy (koloru) możemy wywołać np. plamę świetlną na suficie o dowolnym kolorze. Wystarczy zaprogramować kilka zestawień

barwnych w wyłączniku i w jednej chwili pomieszczenie zmieni całkowicie swoją kolorystykę i klimat.

Kuchnie. Przygotowywanie posiłków, gotowanie i zmywanie naczyń wymaga jasnego oświetlenia. Jeśli zlewozmywak umieszczony jest pod oknem, może być słabo oświetlony po zapadnięciu zmroku. Pod wiszącymi na ścianie szafkami powinno być zainstalowane ostre światło. Bardziej miękkie oświetlenie może pochodzić z lamp skierowanych do dołu, rozmieszczonych na suficie, lub z szeregu reflektorków, zainstalowanych na szynie, które mogą być skierowane na poszczególne blaty robocze. Te strefy pomieszczenia, przy których wykonuje się różne prace, powinny być oświetlone oddzielnie, podobnie jak blat, czy stół do spożywania posiłków. Również wnętrza głębokich szafek i skrytek powinny być podświetlone, najlepiej przy wykorzystaniu wyłączników drzwiowych - jest to bardzo wygodne, gdy ma się zabrudzone ręce. Odpowiednim oświetleniem można wreszcie wyeksponować półkę lub kredens z dekoracyjną porcelaną.

Sypialnie. W pokoju sypialnym zazwyczaj potrzebne jest łagodne i nastrojowe oświetlenie tła. Musi tu też być oświetlenie funkcjonalne, wykorzystywane przy ubieraniu się lub robieniu makijażu, oraz jasne oświetlenie przy łóżku, niezbędne do czytania. W pokojach sypialnych o podwójnym przeznaczeniu należy zapewnić odrębne oświetlenie każdej ze stref, oraz lampy podkreślające ciekawe elementy wyposażenia, podobnie jak w pokoju wypoczynkowym.

Lampy stojące, lampy rozmieszczone na ścianach, lampy skierowane do dołu i ku górze powinny być zasilane z oddzielnych obwodów, niezależnie od oświetlenia ogólnego. Wnętrza głębokich szaf powinny być zawsze dobrze oświetlone. Niektóre sypialnie, takie jak pokój dziecka, powinny mieć oświetlenie punktowe, włączane np. przy przewijaniu dziecka, do zabawy, lub do odrabiania lekcji. Małe dziecko potrzebuje również słabego oświetlenia pozostawionego na całą noc. Można wprowadzić tu specjalne oświetlenie nocne.

Łazienki. Oświetlenie musi być bezpieczne. Wszystkie światła sufitowe lub ścienne powinny być otoczone izolowanymi kloszami. Oświetlenie nad umywalkami (nawet niskonapięciowe) powinno być ujęte w izolowane osłony. Dbajmy o naturalność oświetlenia - świetlówki fluorescencyjne nie powinny dawać zbyt ostrego światła, lampy górne muszą dawać światło czyste i jasne. Wanna powinna być oświetlona od góry tak, żeby nie pojawiały się żadne cienie. Lampy całkowicie zagłębione w suficie, skierowane do dołu powinny mieć pierścienie rozpraszające światło, aby wyeliminować odbłaski od glazury i lusterek, oraz aby nie raziły w oczy, gdy leżymy w wannie.

Halle, schody i podesty. Drzwi frontowe, a przynajmniej numer domu powinny być tak oświetlone, aby były wyraźnie widoczne z ulicy. W hallu należy stworzyć ciepłe oświetlenie tła, aby powstała atmosfera zachęcająca do wejścia. Stopnie schodów muszą być oświetlone, a krawędź każdego stopnia dokładnie widoczna. Jeśli mamy oświetlenie rozmieszczone na ścianie przy schodach, należy sprawdzić, czy żarówki nie oślepiają przy wchodzeniu i schodzeniu. Nie powinno razić w oczy również światło umieszczone na podeście. Lustro w hallu można oświetlić lampą matową.

Gabinety, pomieszczenia biurowe. Podczas intensywnej pracy np. przy komputerze nie zauważamy łagodnych zmian oświetlenia. Nasz organizm reaguje, gdy światło jest już wyraźnie słabsze. Nawet wówczas zajęci pracą nie wstajemy, aby włączyć światło. Naszym oczom szkodzi praca przy słabym oświetleniu, nawet gdy sami jeszcze nie stwierdzamy, że jest za ciemno. Dlatego bardzo dobrym rozwiązaniem jest zastosowanie czujnika oświetlenia miejsca pracy, który dba o utrzymanie stałego poziomu jasności. Doskonale sprawdza się on podczas pochmurnych dni, gdy za oknem raz jest jasno, a raz ciemno.

Podpowiedzi

- Blat toaletki, lub umywalkę można oświetlić lampą zamontowaną na ścianie około 60 cm ponad powierzchnią, ze światłem skierowanym do dołu.
- Na brzegach półek można rozmieścić przypinane reflektorki, które wyeksponują książki i oświetlą ich tytuły
- Warto wprowadzić oświetlenie między roślinami lub podświetlić je z boku, co pozwoli uzyskać interesujące cienie na suficie i ścianach
- W ogrodzie można wykorzystać lampy ogrodowe, które wbija się w ziemię i dowolnie przestawia
- W łazience warto zamontować lampkę nad wanną, jeśli lubimy czytać podczas kąpieli
- Warto zainstalować oświetlenie wewnątrz głębokich szaf. Nie może ono jednak stanowić zagrożenia pożarowego dla umieszczonych tam rzeczy
- W pomieszczeniach wielofunkcyjnych, przeznaczonych do wypoczynku, pracy i spożywania posiłków, należy zainstalować kilka obwodów oświetleniowych, Oświetlenie strefy jadalni projektujemy w ten sposób, aby można było je zgasić po zakończeniu posiłku - w ten sposób możemy siedzieć w drugiej części pokoju, nie oglądając pobojuwiska na stole. W ten sam sposób można rozwiązać oświetlenie w kuchni, w której wydzielono jadalnię - gdy zasiadamy do stołu, oświetlenie w części kuchennej wygasza się.
- Jak rozmieścić i dobrać źródła światła, można ustalić, posługując się "przenośnym zestawem badawczym": lampką samochodową do sprawdzania podzespołów lub lampą stojącą, posiadającą długi, dokładnie izolowany przewód.
- Nie należy instalować lamp ściennych zbyt blisko sufitu - mogą powstać żółte plamy od przegrzania.
- Lampy wiszące w sypialni powinny mieć klosze całkowicie zamknięte, żeby żarówki nie oślepiały, kiedy leży się w łóżku.
- Zwróćmy uwagę, czy lampy przy łóżku mają odpowiednie abażury, aby nie przeszkadzały spać partnerowi z drugiej strony łóżka
- Należy się upewnić, czy żarówki we wszystkich urządzeniach na ścianach i na stołach mają właściwą moc i nie będą przepalać abażurów.
- Nie należy dotykać żarówek niskonapięciowych gołymi palcami, gdyż zanieczyszczenia pozostawione na szkle powodują jego zaciemnienie. Zawsze zakładamy je poprzez plastikową osłonkę, w której są sprzedawane.

Autor nieznany

(jeśli znasz źródło – prosimy, byś nas powiadomił)